

Տ. ՀՈՎՆԱՆ ԱՐՔԵՂԻՄԿՈՊՈՍ ՏԵՐՏԵՐՅԱՆԻ ՔԱՐՈՉԸ ԽՈՍՎԱԾ Ս. ԷԶՄԻԱԾՆԻ ՄԱՅՐ ՏԱՃԱՐՈՒՄ ՄԱՏՈՒՅՎԱԾ ՈՒԽՏԻ Ս. ՊԱՏԱՐԱԳԻՆ

(7 սեպտեմբերի 2003 թ.)

«Զի փաճար Աստուծոյ սուրբ է, որ էք դուք»:
(Ա Կորնթ. Գ 17)

«Ո՛հ գիտեք եթէ փաճար էք Աստուծոյ, եւ Հոգի Աստուծոյ բնակեալ է ի ձեզ. եթէ ոք զփաճար Աստուծոյ ապականէ, ապականեսցէ զնա Աստուած, զի փաճար Աստուծոյ սուրբ է, որ էք դուք» (Ա Կորնթ. Գ 16-17):

Պօղոս առաքեալի հոգեւորոգող այս պատգամին ձայն փոտող հայ քրիստոնեայի կեանքին մէջ կը վերապրի Սուրբ Էջմիածնի խորհուրդը ահեղ զօրութեամբ, երբ նորովի հաւաքքի գիտակցութեամբ մը լեցուած Սուրբ Էջմիածինը իր պատմութեամբ ու փեսիլքով կը խօսի միւռնախօս այս փաճարի պատերուն մէջէն, վկայակոչելով Առաքելաներու նահապետութիւնը, որպէս հիմն Հայաստանեայց Առաքելական Եկեղեցւոյ, լուսազարդելով մեր հոգեւոր կեանքը լուսատուրջեան հաւաքով, մեր նախնեաց լոյսի գործերով նուիրականացած կեանքը դարձնելով՝ ճշմարիտ կեանքի ճանապարհ մեր ուրբերուն առջեւ, մեր իմաստաւորեալ կեանքը դարձնելով ոգեղէն՝ այն ներկայութեան, որը պիտի խորհրդանշէ Ս. Էջմիածնի վերածնունդը՝ նոր եւ գալիք ժամանակներու մէջ ապրող ու սպեղծագործող հաւաքականութեան համար, որպէս փաճար Աստուծոյ:

Ներելաբար, Պօղոս առաքեալի խօսքերով հաստատուած այս պատգամը ուղղուած է բոլորիս. «Միթէ չ'էք գիտակցիր, որ փաճար Աստուծոյ էք եւ Աստուծոյ Հոգին կը բնակի ձեր մէջ»: Եւ եթէ մեզմէ մէկը իր հոգեւոր կեանքը կը կտրէ Ս. Էջմիածնէն, ուրեմն ապականած կըլլայ Աստուծոյ փաճարը, որը նուիրականացած է Միածնի Որդւոյն իջմամբ մեր հոգիներուն մէջ թթխմորուած հոգեւոր փաճարին մէջ, որուն սնունդ են փուած մեր նախնիք:

Այսօր մեր էութեան մէջ ներառած ենք այն քաջ համոզումն ու հաւաքքի գիտակցութիւնը, որ Ս. Էջմիածինը, իր 1700-ամեայ հիմնարկութեամբ, դարձած է մեր ինքնութիւնը բնորոշող ու հաստատող յանձնարկութիւնը, որուն առջեւ սերունդներ անհամար իրենց կեանքը կամրջած են Արարիչն Աստուծոյ հետ եւ Անով նոր իմաստ են հաղորդած իրենց Աստուածապարգեւ կեանքին, երբ իրենց հոգիներուն մէջ մնայուն արձագանքի են վերածած Զրիստոսի խօսքը. «Ես եմ ճանապարհ, ճշմարտութիւն եւ կեանք»:

Ջարեղէն այս Տաճարի պատգամաբեր ներկայութեան հիմնարկէքի 1700-ամեակի փոսակապարտութեան փարին է 2003 թուականը եւ խրախուսիչ է ու ներշնչող այն, որ Ս. Էջմիածնի Մայր Տաճարի հիմնարկէքի 1700-ամեակի փոսակապարտութեանց շարքին ամենաներշնչող երեւոյթներէն մէկը եղաւ Հայաստանեայց Եկեղեցւոյ թեմակալ առաջնորդներու հերթաբար Ուխտի Պատարագներու մատուցումը Մայր Խորանին վրայ: Մա պահուն, Ուխտի մեր Պատարագը մատուցելով լուսատուրջահաստատ այս սուրբ Տաճարի Մայր Խորա-

նին վրայ, հաւարքի մեր կեանքը նոր ծնունդ կ'ապրի Իջման Ս. Մեղանին իջած Լուսաւորչի կանթեղէն եւ ներքնապէս կը զգանք, որ ծառայութեան պիտի վերադառնանք հոգեւորապէս վերածնունդ եւ այն քաջ գիտակցութեամբ, որ մեր աղօթքի կեանքն ու հաւարքի զգացողութիւնը՝ ապահովելով զօրակցութիւնը թեմի հոգեւորականաց, պարկեւան վարչական մարմիններու ու հաւաքացելոց, խանդավառութեան նոր ալիք ու շունչ պիտի բերէ Նիսիսային Ամերիկայի Արեւմտեան թեմէն ներս, ուր այսօր կ'ապրին աւելի քան վեց հարիւր հազար հայեր, եւ որոնք հոգեւոր առաջնորդի պատասխանաբար պաշտօնին կանչուեցանք Աստուծոյ կամբով մայիս 2003 թուականի սկզբնաւորութեան:

Միրելի բարեպաշտ հաւաքացեալներ, առաջին հերթին պարզ խորհրդածութեամբ մը կ'ուզենք ձեզի հետ բաժնել մեր հեռանկարներն այս ուխտագնացութեան հետ կապուած: Բոլորիս համար պարզ է ու յստակ, որ ուխտի գաղափարը իր սկզբնաւորումը կ'առնէ Վին Ուիլսոն, երբ Աբրահամ, Մովսէս, Օրէնքի վարդապետներ ու մարգարէներ դաշինք կը կնքէին Աստուծոյ հետ, հաւաքարմօրէն հետեւելու Աստուծոյ պատուիրաններուն եւ իրենց վստահուած ժողովուրդը առաջնորդելու Աստուծոյ ճանապարհէն: Այսօր Ս. Էջմիածին ուխտի այցելութեան նոյնպիսի դաշինք մը կը վերահասարարուի Արեւմտեան թեմէն ուխտաւորաբար ժամանող հաւաքացելոց կեանքին մէջ, եւ սակայն, մեզի համար այս ուխտագնացութիւնը կ'իմաստաւորուի, երբ երեք աստիճանաւորումով նոր զարգացում կը ստանայ ուխտագնացութիւնը մեր անհաւաքական թէ հաւաքական կեանքին մէջ:

Առաջին աստիճանաւորումը ուխտաւորի կեանքին մէջ սա է, որ ուխտաւորի մեր կեանքը, աղօթքի մեր կեանքը որպէս թթխմոր իրմով խմորէ մեզի սպասող թեմի հաւաքացելոց կեանքը: Ուրիշ խօսքով, երբ կը վերադառնանք թեմ, ուխտաւորներու հոգու ու բարոյական պարտքը պիտի ըլլայ դառնալու վկայախօսներն ու պարզամախօսները Ս. Էջմիածնի մէջ խմորուող եւ Ս. Էջմիածնի ճառագայթող հոգեւոր վերածնունդին: Մեր խօսքը պիտի ըլլայ սրտաշարժ ու հոգեցունց, որպէսզի մեր ուխտագնացութիւնը դառնայ հրաւեր ու կանչ դէպի Սրբութիւն Սրբոց Էջմիածինը:

Երկրորդ աստիճանաւորումը ուխտաւորի կեանքին մէջ այն է, որ անհաւաքապէս թէ հաւաքականօրէն յարաբերենք մեր ուխտաւորական կեանքին մէջ, մեր աղօթքի կեանքին մէջ, քանզի ուխտագնացութեան ամբողջական իմաստը յարաբերութեան մէջ է, երբ հոգեւոր կապը աւելի շեշտուած կը զգանք Աթոռին հետ:

Երրորդ եւ ամենաւեական աստիճանաւորումը ուխտաւորի կեանքին մէջ այն է, երբ աղօթքը կը մարմնաւորուի հաւարքի երեւելի գործերով, մասնակցութեամբ այն սրբազան ու նուիրական առաքելութեան, որը իր սկիզբը կ'առնէ այն սուրբ հողէն, որը մեր քրիստոնէական հաւաքին քուրան է, եւ այնուհետեւ կը ճիւղաւորուի եւ կը փարածուի աշխարհի չորս ծագերուն կայք հաստատարած մեր համայնքներէն ներս:

Ուխտաւորի կեանքի այս երեք աստիճանաւորումներուն համար ալ Անւարարանը իր խօսքն ու պարզամը ունի:

Առաջինի մասին պարտ ենք վերյիշել Պօղոս առաքեալի հետեւեալ խօսքը. «Ո՛հ գիտէք եթէ փոքր մի խմոր զամենայն զանգուածն խմորէ» (Ա Կորնթ. Ե 6, Գաղատ. Ե 9):

Երկրորդ աստիճանաւորումի համար պարտ ենք վերապրեցնել մեր հոգեւոր էութեան մէջ Քրիստոսի սա խօսքը. «Յամենայն ժամ յաղթս կացէք եւ մի՛ ձանձրանայցէք» (հմմտ. Ղուկ. ԺԸ 1):

Իսկ երրորդի համար այնքան ներշնչող է Յակովբոս առաքելի սա խօսքը. «Կամի՛ն գիտել, ո՛վ մարդ սնուրի, զի հաւաքք առանց գործոց դաւարկ են: Աբրահամ հայր մեր ո՛չ ապաքեն ի գործոց արդարացա՛մ հանեալ ի սեղան գորդին իւր զԻսահակ պապարազ» (Յակ. Բ 20-21):

Աւետարանական այս խորհուրդներով հոգեպէս լուսաւորուած, մեր ուխտը կապարած. Ս. Էջմիածնի հանդէպ հաւաքարմութեան նոր գիտակցութեամբ լեցուած ու հարստացած եւ Ամենայն Հայոց Վեհափառ Հայրապետին ներկայացնելով մեր որդիական սէրն ու հնա-
 Ամենայն Հայոց Վեհափառ Հայրապետին ներկայացնելով մեր որդիական սէրն ու հնա-
 զանդութիւնը, նոր փեսիւքներով ու վաղուան արշալոյսին ակնդէպ նոր հեռանկարներով կը
 վերադառնանք Արեւմտեան թեմ, ուր Աստուծոյ կամօք, ձեր աղօթքներով ու բարի մաղ-
 թանքներով զօրացած հովուական մեր ծառայութիւնը պիտի շարունակենք նոր թափով ու
 աշխուժութեամբ, որպէսզի թեմը բարգաւաճի նոր ծովներով, համալրուի նոր եկեղեցական-
 ներով, առաւել ներգրաւուի հոգեւոր-կրօնական դաստիարակչական ու բարոյական գոր-
 ծին մէջ, նոր մակարդակի վրայ հասարակի էկոմենիք կեանքը քոյր Եկեղեցիներուն հետ,
 առաւել սերտ կապեր ու գործակցութիւն հասարակի Հայաստանեայց Առաքելական Եկե-
 ղեցոյ մեր միւս թեմերուն հետ եւ ամենաեականը՝ Ս. Էջմիածնի հանդէպ հաւաքարմութիւնը
 գործնականացնել նոր առաքելութիւններու յանձնառութեամբ ու մանաւանդ քոյր Եկեղեցի-
 ներու առաքելութիւնը առաւել ընդարձակելով:

Փառք կուրանք Ամենակալին Աստուծոյ, որ ծառայութեան շնորհներով օրհնած է բո-
 լորս եւ մեր առջեւ բացած է ծառայութեամբ դէպի Աստուած բարձրանալու ճանապարհը:
 Քանզի ծառայութեամբ ու խոնարհութեամբ լեցուն կեանքը չապականէր եւ աւելին Աստու-
 ծոյ Հոգին կը բնակի փաճարացեալ այսօրինակ կեանքի մը մէջ: Հետեւաբար, յիշեցէք Պօ-
 ղոս առաքելի հոգիները սրբութեամբ լեցնող ու խրախուսող սա խօսքերը. «Ո՛չ գիտէք ի՞նչ
 փաճար էք Աստուծոյ, եւ Հոգի Աստուծոյ բնակեալ է ի ձեզ: Եթէ որ զփաճար Աստուծոյ ա-
 պականէ, ապականեսցէ զնա Աստուած, զի փաճար Աստուծոյ սուրբ է, որ էք դուք»:

Առաքելի այս հոգեշարժ պարագամը նոր կեանք կը ներարկէ մեր հոգիներուն մէջ: Նոր
 կեանքը՝ Սուրբ Էջմիածինն է: Նոր կեանքը՝ Սուրբ Էջմիածնով ներշնչուած կեանքն է: Նոր
 կեանքը՝ Սուրբ Էջմիածնի խորհուրդը մարմնաւորող կեանքն է: Նոր կեանքը՝ Սուրբ Էջ-
 միածնի ոգին մարակարարող, փարածող առաքելական կեանքն է: Նոր կեանքը՝ Սուրբ Էջ-
 միածնով շաղախուած միութիւնն է մեր Սուրբ Եկեղեցոյ զաւակներու հաւաքականութեան
 մէջ: Նոր կեանքը՝ Սուրբ Էջմիածնի դողանջներուն արձագանքը արգասաւորող կեանքն է:
 Նոր կեանքը՝ Սուրբ Էջմիածնի փեսիւքով կերպարանաւորուած կեանքն է:

Հոգիով վերանորոգուած երբ կը փոխախմբենք 1700-ամեակը Ս. Էջմիածնի հիմնարկե-
 քի, հազար փառք վերառաքենք առ Ամենակալ Աստուած մեծապարգեւ «գանձ անկողոյ-
 քելի» Ս. Էջմիածնի խորհուրդի ընծայումին համար եւ աղօթք բարձրացնելով առ Աստու-
 ծած, որ կենաց բազում ու քաջառողջ երկար ու բեղուն գործունէութեամբ օրհնէ Ազգիս Վե-
 հափառ Հայրապետի՝ Ն.Ս.Օ.Տ.Տ. Գարեգին Բ Ամենայն Հայոց Կաթողիկոսը, որպէսզի Անոր
 միւտնուած սրտին ու հոգիին մէջէն ճառագայթէ Սուրբ Էջմիածինը որպէս պարզամ լուսա-
 տրելով հոգիները աշխարհասփիւռ մեր Եկեղեցոյ զաւակաց, անոնց սրտերուն մէջ դրոշմե-
 լով արթնութեան հրաւերը՝ Ս. Էջմիածնի խորհուրդին ընդառաջ ի փառս Աստուծոյ.

«Շնորհք, սէր եւ խաղաղութիւն եղիցին ընդ ձեզ եւ ընդ ամենեւեւսնս, ամէն»: